

NACIONALNI PARK TARA

Tina Labudović I2
2019/2020 god.

Geografski opis i položaj

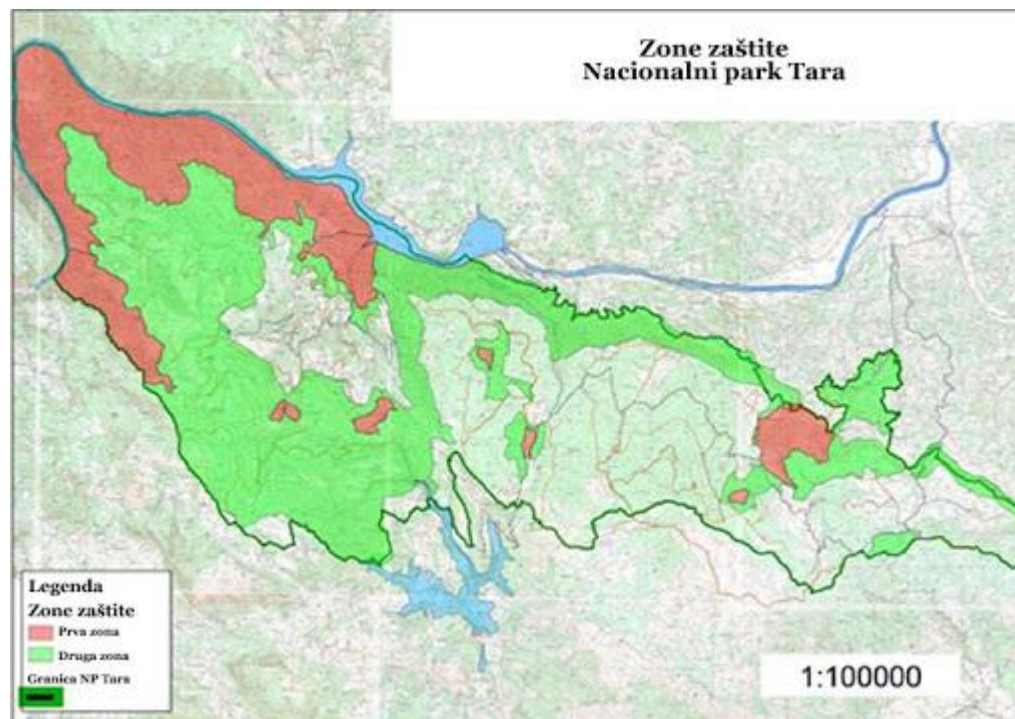
- Nacionalni park Tara pokriva najveći deo masiva planine Tare, koja se nalazi na krajnjem zapadu Srbije na samoj granici sa Bosnom i Hercegovinom, oivičena je laktastim tokom Drine između Višegrada i Bajine Bašte. Planina Tara pripada delu starovlaških planina. Masiv Tare sačinjavaju sledeće predeone celine: Kaluđerske bare, Tara, Aluške planine, Crni vrh i Zvijezda. Površina joj je 183 km², a dužina 50 km i širina 22 km. Prosečna nadmorska visina je 1.200 m, a najviši vrh Kozji rid dostiže 1.591 m. Područje Nacionalnog parka Tara se nalazi između 43°52' i 44°02' severne geografske širine i 19°15' i 19°38' istočne geografske dužine.

Karta nacionalnog parka Tara

Zoniranje

Namena površina područja Nacionalnog parka uslovljena je zoniranjem područja prema stepenima zaštite i to:

I zona zaštite:

Obuhvata površinu od 3.323,92 ha tj.13,35% od ukupne površine Nacionalnog parka:

- prirodni rezervati
- nepokretna kulturna dobra
- prirodni memoerijalni spomenici, spomenici prirode

II zona zaštite:

Obuhvata površinu od 8.514,39 ha, tj. 34,07% od ukupne površine Nacionalnog parka i u nju spadaju:

- zaštitne šume oko I zone zaštite
- park-šume
- ogledna polja, naučno-istraživačka polja
- semenske sastojin
- lovno-uzgojni rezervati
- lovno-naučni rezervati

III zona zaštite:

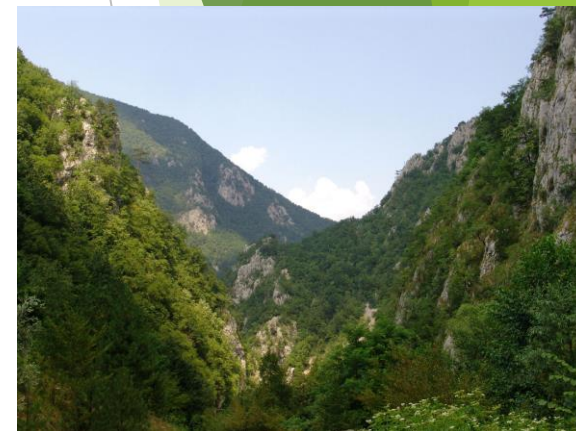
Obuhvata 13.153,1 ha, tj. 52,58% od ukupne površine Nacionalnog parka i to:

- društvene šume van I i II stepena zaštite i manji deo privatnih šuma
- poljoprivredne površine
- građevinsko područje turističkih centara: Kaluderske bare, Račanska Šljivovica, Sokolina, Mitrovac, Osluša, vikend zona Krnja Jela-Metaljka, Zaovine i Jasikovice zaseok sela Solotuša.

Šire područje oko granica Nacionalnog parka predstavlja njegovu zaštitnu zonu čija površina iznosi 37.584 ha.

GEOMORFOLOGIJA

- ▶ Nacionalni park Tara obuhvata najveće delove planina Tare i Zvijezde koje su prirodno odvojene klisurom Dervente. Nalazi se na istočnom delu planinskog sistema Dinarskih planina. Planina Tara pripada delu starovlaških planina. Prosečna nadmorska visina je oko 1150 m, a najviši vrh u Nacionalnom parku je Kozji rid (1591m).
- ▶ Čitavo područje karakteriše mozaik planinskih uzvišenja i površi koje su ispresecane dolinama reka i potoka (reka Rača, Derventa, Beli Rzav, Brusnički potok).

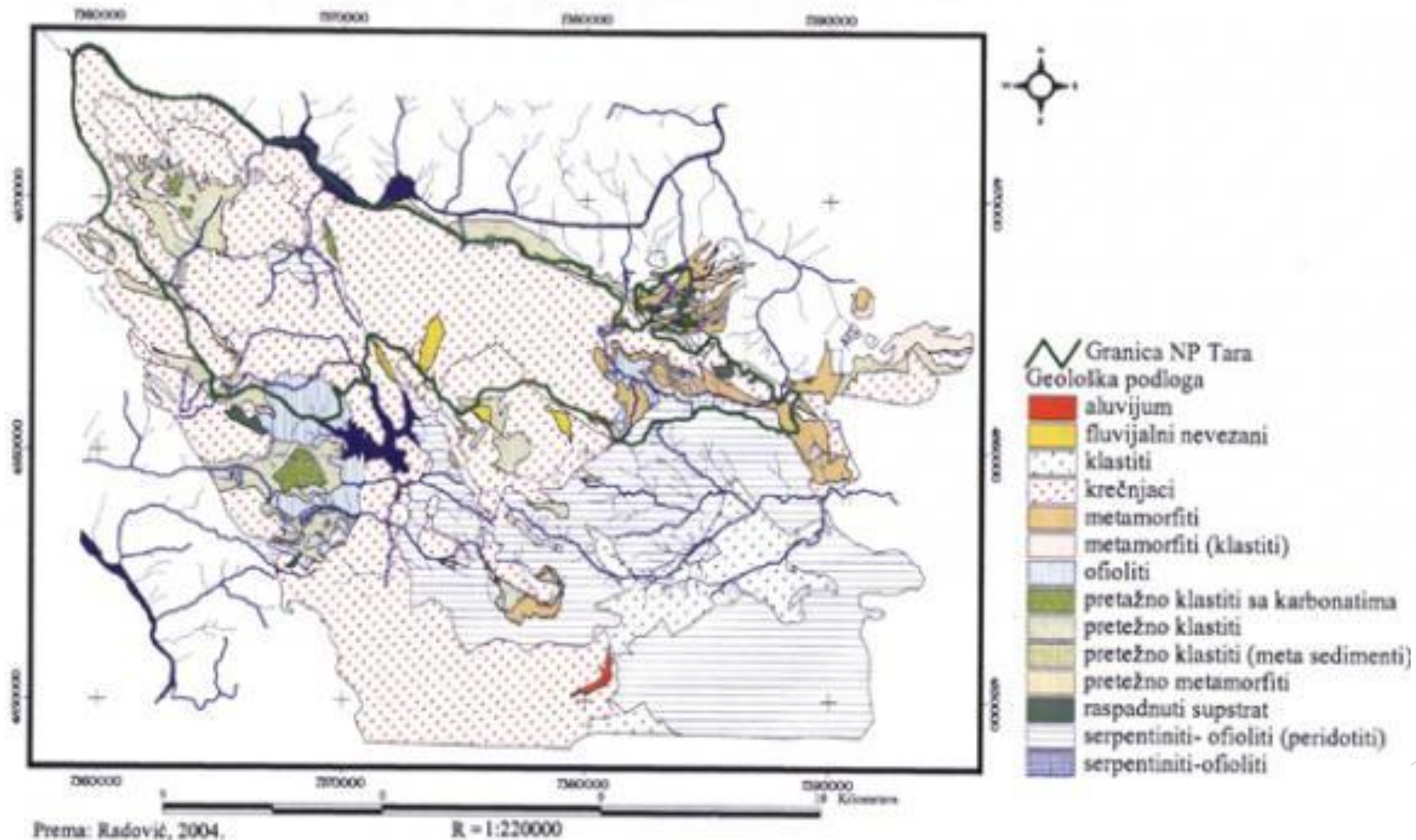

- ▶ Raznovrsni geomorfološki oblici karakterišu nacionalni park od kojih su široko zastupljeni: pećine, uvale, vrtače, zvekare, tesnaci, kanjoni, klisure i dr. Najpoznatije pećine su Perućaćka i Topla peć. Topla peć sa interesantnim pećinskim nakitom se nalazi na planini Zvezdi, a zaštićena je i kao spomenik prirode.
- ▶ Nacionalni park Tara odlikuje se mnoštvom karstnih oblika, među kojima su najatraktivniji kanjoni i klisure. Najimpresiviji je kanjon reke Drine, koji je zasigurno jedan od najvećih i najljepših kanjona Evrope.

GEOLOGIJA

- ▶ Područje Nacionalnog parka Tara odlikuje se velikom raznovrstnošću u pogledu litološkog sastava što govori o dugoj i burnoj geološkoj istoriji. Izgrađeno je od magmatskih, metamorfnih i sedimentnih stena koje su stvarane od paleozoika do kvartara (današnjica). U sastavu ovog masiva učestvuju: paleozojski i verfenski škriljci, krečnjaci gornjeg i srednjeg trijasa, rožnjaci i peščari, serpentinisani peridotiti, amfiboliti i deluvijalno-aluvijalni slojevi.
- ▶ Najstarije stene na Tari potiču još iz paleozoika (karbona i perma). Paleozojski škriljci, peščari i konglomerati zastupljeni su na severnim i severoistočnim padinama Tare prema Drini. Preko ovih tvorevina leže verfenski slojevi donjeg trijasa.

Slika 6. Geologija za prostor planine Tara (generalizovana)

REKE

- ▶ Planinu Taru karakteriše mala gustina rečne mreže zbog krečnjačkog sastava terena. Gotovo svi tokovi Tare pripadaju slivu reke Drine, a samo nekoliko pripada slivu Đetinje (delovi Dobrog i Ljutog polja i Kaluđerskih Bara). Uglavnom se radi o brzim planinskim tokovima sa velikim visinskim razlikama između izvorišta i ušća.
- Drina
- Beli Rzav
- Rača
- Derventa
- Brusnica
- Ponornice
- Na području planine Tare nalazi se nekoliko ponornica od kojih su poznatije Bulibanovačka i Mitrovačka.
- Mitrovačka ponornica nalazi se u rastresitom materijalu od koga je sastavljena dolina Krnje Jele.

ŽIVOTINJSKI SVET

- ▶ Raznoversna staništa na prostoru Tare predstavljaju dom za veliki broj vrsta životinja. Velika raznovrsnost životinjskog sveta uslovljena je istorijskim zbivanjima na ovoj planini, kao i nizom ekoloških faktora koji su pogodovali opstanku mnogih vrsta koje su danas ugrožene i retke, ne samo na našim prostorima, već u Evropi i svetu.

- ▶ **Beskičmenjaci**

O fauni beskičmenjaka na prostoru nacionalnog parka ima veoma malo podataka. Dosadašnja istraživanja nisu bila sistematska i obuhvatila su samo neke grupe.

► Kičmenjaci

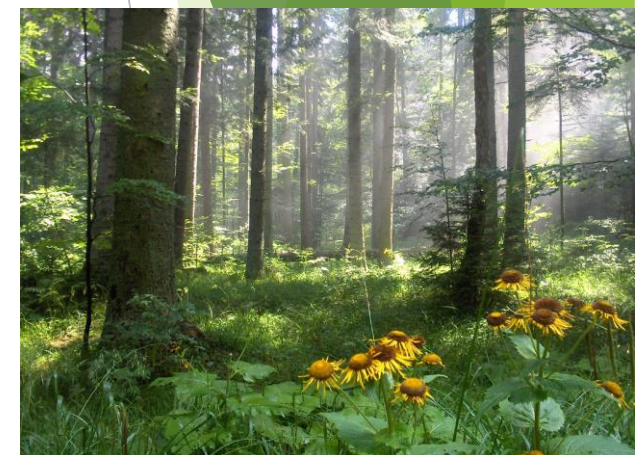
Mnoge vrste kičmenjaka naseljavaju Nacionalni park Tara, počev od riba, preko vodozemaca i gmizavaca, ptica, pa do sisara. Ovde postoje:

- 53 vrste sisara
- 135 vrsta ptica
- 12 vrsta gmizavaca
- 13 vrsta vodozemaca
- 19 vrsta riba

BILJNI SVET

- ▶ Raznovrstan biljni svet nacionalnog parka predstavlja retko prirodno bogatstvo, koje je nastalo zahvaljujući nizu povoljnih prirodnih uslova. Tara je poznata kao refugijalni masiv, odnosno прибежиште u kome su opstale mnoge reliktnе i retke biljne vrste.
- ▶ Na prostoru šireg područja nacionalnog parka raste preko 1100 biljnih vrsta, što predstavlja gotovo trećinu ukupne flore Srbije.
- ▶ Najmarkantnije obeležje biljnog sveta Tare jeste jedinstvena vrsta, «carica svih endemita» Pančičeva omorika (*Picea omorica* (Pančić) Purkine). Međutim pored omorike Pančić je otkrio na planini Tari i u njenoj neposrednoj blizini još nekoliko novih vrsta za nauku.

► Do sada je istraživanjima zabeleženo:

- 96 vrsta lišajeva
 - 171 vrsta mahovina
 - 30 vrsta paprati
 - 7 vrsta golosemenica
 - 950 vrsta skrivenosemenica
- Velika raznovrsnost, prisustvo retkih, reliktnih i endemičnih vrsta svrstavaju Taru u floristički izuzetna područja ne samo u Srbiji, već u Evropi i u svetu.

